

Evangelický kostel v Liptále

(foto viz fotogalerie Naše budovy)

Jedna ze zásadních událostí pro lidi, kteří věřili v evangelickou církev, se stala roku 1781, kdy byl vydán toleranční patent. Pokroky ve zrovnoprávnění těchto náboženství byly pozvolné, ale zato snad trvalé. Po vyhlášení tohoto „zrovnoprávnění“ se liptálský sbor roku 1783 rozhodl postavit kostel. Byl ale opět omezován dobou a proto to byla spíše menší stavba bez věže, varhan s malými okny. Avšak roku 1903 byla jeho čelní zeď roztržena bleskem při bouři a proto se sbor rozhodl, že postaví nový chrám Páně.

Toto odhodlání však se sebou neslo spoustu starostí, zodpovědnosti a rozhodování. Nový kostel bude postaven na původním místě, kde stál chrám Páně z toleranční doby.

Každá rodina je povinna uhradit částku 1 zlatý pro stavbu kostela a také každý muž, který se chtěl ženit. Každých 14 dní se po bohoslužbách uskutečňovala dobrovolná sbírka a také ženich před svatebním obřadem musel složit 3 zlaté, které platily jako záloha za to, že se celý svatební průvod uskuteční bez hudby a hluku a pokud se tak nastane, peníze přecházejí v prospěch sboru na stavbu kostela.

Spousta lidí také přispívalo svou prací a obětavostí. Někteří darovali dřevo, jiní vozili písek a kamení. I sám pan farář Bohumil Dobiáš se snažil stavbě co nejvíce přispět jak svou prací, tak svým úsilím, které věnoval snaze získat různé příspěvky od vlivných jednotlivců či celých spolků.

Plány na výstavu chrámu zpracoval architekt Josef Zlatohlávek z Vídně a stavbu zhotovil stavitel František Mahsloň ze Vsetína.

Rozpočet na stavbu nového kostela čítal 54 641 K a na vnitřní zařízení 12 350 K 80 hal. Nakonec sbor za kostel zaplatil 71 220 K 27hal.

Celá stavba byla však vybudovaná jen díky snaze a odhodlání jak místních lidí, tak i ostatních vesnic a dárců. Otázkou zůstává, zda by se v dnešní době a s dnešními možnostmi lidé dokázali semknout a spolupracovat a vytvořit takové krásné dílo jako je liptálský kostel.

Při příchodu ke hlavním dveřím kostela můžeme napravo shlédnout pamětní desku, která je věnována slavnostnímu posvěcení kostela v roce 1907. Nalevo se nachází základní stavební kámen z roku 1904, který datuje počátek stavby. Nápis nade dveřmi souvisí s evangelickou vírou: *„My kážeme Krista“*

Vstupujeme hlavním vchodem a ještě v předsíni upoutávají naši pozornost dvě pamětní desky. Po pravici deska s nápisem: *„Dobrodincům vděčná památka: Představu Gustav-Adolfského spolku ve Vídni a Lipsku.“* (Spolek, který finančně napomohl při stavbě chrámu.) *„Jejich Urozenosti svobodnému pánu Maximiliánu a svobodné paní Heleně z Ulm Erbachu.“* (Majitelé liptálského panství, věnovali na kostel stavební dřevo.) *„Účinným údům povšechné evang. církve v Rakousku a obětavým bratřím a sestrám v Kristu Ježíši sboru Liptálského.“* *„Díky číňte vždycky ze všeho ve jménu Pána našeho Jezukrista. Efez. V, 20.“*

Pod velkou deskou je menší, která je věnovaná panu faráři Bohumilu Dobiášovi: *„Hlavnímu budovateli Boh. Dobiášovi, 15.VII. 1917, na památku vděční údové sboru.“*

Na levé straně deska: *„Chrám vystavěn s pomocí Boží, Za panování J.V. císaře Františka Josefa I. milostivého ochránce evang. církve v Rakousku, když s hojným požehnáním správu ref. superintendence moravské vedl, Lic. theol. Ferd. Císař, dle plánu architekta Jos.*

*Zlatohlávka z Vídně a provedením stavitele Fr. Mahsloně ze Vsetína.“
„Vzdělávejte se v příbytek Boží. Efez. II, 22.“*

Pod touto deskou je původní náhrobní kámen, který dříve setrval na místním hřbitově. Tento náhrobek patřil jednomu z posledních maďarských farářů, který kázal v Liptále. Na hřbitově byl po spoustě let již v dezolátním stavu a proto byl zrestaurován a také byl vytvořen duplikát, který můžeme dnes vidět na místním hřbitově. Originál je tedy vystaven v kostele. *„Manželi laskavému, Otcí dítek svých pečlivému, pastýři církve své neunavenému, věrnému, dv. ctihodn. pánu Petrovi Mészáros, jenž narozen v Želéz, stolice Bařs-ské v Ulrich dne 9. Dubna 1779, zemřel v Liptáli, dne 2. Unora 1862, býv duchovním pastýřem té cirkve od r. 1813 až do dně smrti své. Postavila tento pomník: láska manželky věrné a dítek vděčných.“*

Dále pokračujeme do prostorného kostela. Někteří tvrdí, že zrovna liptálský kostel je největší evangelický kostel na Valašsku. Zde se nachází tři řady lavic (vpravo, vlevo a uprostřed). Pavlače po pravé a levé straně a poloelipsová kazatelna, na které je nápis z Písma: **„SLOVO KRISTOVO PŘEBÝVEJŽ VE VÁS BOHATĚ“**.

Kostel je stavěn na začátku 20. století, a proto se v něm můžeme setkat s kombinací několika uměleckých stylů. Celkově průčelí je zachyceno v renesančním slohu. Můžeme ale také sledovat spoustu jiných vlivů. Například secesních, které se projevují zejména v různých zdobení kostela. Nad kazatelnou, která je v čele kostela, je reliéfové vyobrazení vavřínového věnce s větvemi, nebo různé růžice, které zdobí kostel v celém prostoru, nebo hlavice na sloupech. Také i písmo na kazatelně. Také na stole pod kazatelnou je nápis: **„PLŇTE ZÁKON KRISTŮV“**.

Okna kostela jsou otevíratelná a v dnešní době je v prostředních lavicích zabudované elektrické vytápění.

Na první lavici v prostřední řadě si můžeme povšimnout erbu, který patřil baronovi z Ulm Erbachu, který se svou chotí velmi přispěli na stavbu kostela. Právě oni sedávali v první lavici, která původně byla z obou stran opatřena dvířky. Choť byla evangelického vyznání a farář jí překládal kázání do němčiny, protože česky neuměla. Spousta lidí ani neví, že se zde erb nachází, protože jde vidět jen z pohledu faráře. Tudíž zepředu.

Původní sloupy sahaly pouze po pavlač, ale později byly prodlouženy až ke stropu. Také jsou zdobeny hlavicemi a zvláštností je, že sloupy u farářské lavice pod kazatelnou jsou dřevěné, ale sloupy pod pavlačemi jsou zhotovené z nějakého kovu.

Zdobení v evangelických kostelech bývá daleko obyčejnější než v katolických. Ale nejspíš musíme uznat, že v jednoduchosti je krása. Třeba pozlacený kalich nad kazatelnou, který je vůbec symbolem evangelické církve, nebo nenápadná malba a růžice na stěnách a stropech. Různě zdobená tabule na písně, zajímavé reliéfy na farářské lavici. Motivy se většinou opakují (růžice, kalich, vavřínový věnec atd.) a také sebou nesou určitou náboženskou symboliku.

Také například vyřezávání, které je na lavicích, se objevuje i na stěnách kostela.

Kostel se může pochlubit krásnými opravenými varhanami, které jsou také zdobeny určitými reliéfy. Byly zhotoveny velmi známou továrnou na varhany Em. Š. Petr. V nedávné době se podařilo najít v archivu sboru dokument, který potvrzuje zhotovení varhan touto firmou.

Podařilo se nám také dostat do zvonice kostela. Procházeli jsme kolem mechanismu, který se stará o správné fungování věžních hodin.

Je zvláštní, že i zábradlí, které vede do zvonice bylo krásně zdobeno a také všechny vstupní dveře.

V dnešní době má kostel dva zvony. Ten menší je původní z roku 1929. Tohoto roku byly do kostela přivezeny dva zvony ze Vsetína. Byly pořízeny za vikáře Antonína Vence a na jejich zhotovení se podílel celý sbor mimořádnou sbírkou. Ty pak byly přidány ke zvonu z původního kostela (tzv. Mozgův zvon). Avšak za druhé světové války byly dva větší zvony zabaveny fašisty a posloužily jako materiál pro výrobu zbraní. Pan farář Vališ se pokusil zabavené zvony vyhledat, ale nepodařilo se. V kostele zůstal jen malý zvon s nápisem: „**T. G. MASARYK: O TO BĚŽÍ, ABYCHOM IDEÁLY NAŠICH PŘEDKŮ, JEŽ ÚSTY VYZNÁVÁME V ŽIVOTĚ USKUTEČŇOVALI. MISTR JAN HUS: HLEDEJ PRAVDU, SLYŠ PRAVDU, UČ SE PRAVDĚ, MILUJ PRAVDU, DRŽ PRAVDU, PRAV PRAVDU, BRAŇ PRAVDY AŽ DO SMRTI - ZVON POŘÍZEN ZA VIKÁŘE ANTONÍNA VENCE. Z VDĚČNOSTI A LÁSKY K OSVOBOZENÉ VLASTI Z DARŮ A PŘÍSPĚVKŮ ČLENŮ SBORU.**“

Ke 100. výročí posvěcení liptálského chrámu Páně byl zhotoven nový zvon, který na sobě nese slova: „**SAMÉMU BOHU CHVÁLA, ČEST**“ což je text, který byl na nejstarším Mozgově zvonu a také je laděný ve stejné tónině C2. Na druhé straně jsou slova: „**ZHOTOVEN NÁHRADOU ZA ZVON Z TOLERANČNÍHO KOSTELA ZABAVENÝ ZA VÁLKY V ROCE 1942. POSVĚCEN KE 100. VÝROČÍ POSVĚCENÍ CHRÁMU PÁNĚ 1.7.2007.**“

Je dobrou zprávou, že se i v dnešní době lidé dokážou sjednotit a přispět na „dobrou“ věc. Sběrka na nový zvon trvala pouze několik měsíců a přitom vynesla bezmála čtvrt miliónu korun od téměř čtyř stovek dárců.

Použitá literatura:

- BALETKA, Ladislav, et al. Liptál: Kapitoly z historie obce na Valašsku. Zlín: Zlínské tiskárny Kudlov, 1994. 515 s. ISBN 80-900046-9-5.
- HUDEC, Jan, et al. Úvodem. In HUDEC, Jan. Zpravodaj Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Liptále. Vsetín: Novopres Jasenice 1521, 2007. s. 1-12.
- Liptál: Vesnice roku ČR 2006 [online]. [2006] [cit. 2009-04-23]. Dostupný www.liptal.cz.
- STOKLASA, Radovan. Kostely na Valašsku. 1. vyd. Rožnov pod Radhoštěm: Public ART, 2004. 124 s.

Petra Bělíčková, 2009